

Yayına Geliş Tarihi / Article Arrival Date

12.09.2021

Yayımlanma Tarihi / The Publication Date

25.10.2021

Researches on Multidisciplinary Approaches

Multidisipliner Akademik Yaklaşım Araştırmaları 2021, 1(1): 77-89

Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programında Okutulan Derslerin İncelenmesi

Derleme Makalesi

Yusuf Karasın

Öğretim Görevlisi, İstanbul Esenyurt Üniversitesi, SHMYO/Tıbbi Dökümantasyon ve Sekreterlik Programı, yusufkarasin@esenyurt.edu.tr

Özet

Bu araştırma, üniversitelerde önlisans düzeyinde eğitim görülen Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programlarında okutulan derslerin alanyazına bilimsel olarak kazandırılmasını amaçlamaktadır. Araştırma kapsamına Türkiye’de Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programını barındıran tüm üniversitelerin dâhil edilmesi amaçlanmıştır. Türkiye’de 93’ü devlet 32’si vakıf üniversitesinde bulunmak üzere Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programı 125 üniversitede bulunmaktadır. Bu çalışmada 27 üniversite ders planlarına ulaşamadığı için kapsam dışında tutulmuştur. Araştırmanın örneklemini 98 üniversite oluşturmaktadır. Bu çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma kapsamına dâhil edilen üniversitelerde 79 farklı dersin okutulduğu görülmektedir. Birçok dersin adı hususunda tam bir uzlaşının sağlanamadığı görülmektedir. Ancak uzlaş sağlanamayan bu derslerin içeriklerinin aynı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Genel olarak en çok okutulan derslerin Tıbbi Dokümantasyon, Tıp Kütüphaneciliği, Hastane Otomasyonu, Tıbbi Terminoloji ve Hastalıklar Bilgisi olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Üniversite, Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programı, Ders Planı

Examining the Courses Taught in the Medical Documentation and Secretarial Program

Abstract

This research aims to bring the courses taught in the Medical Documentation and Secretarial Programs at the associate degree level to the literature scientifically. It is aimed to include all universities that host the Medical Documentation and Secretarial Program in Turkey within the scope of the research. In Turkey, Medical Documentation and Secretarial Program is available in 125 universities, 93 of which are state universities and 32 are foundation universities. In this study, 27 universities were excluded because their lesson plans could not be reached. The sample of the research consists of 98 universities. In this study, descriptive survey model was used. It is seen that 79 different courses are taught in the universities included in the research. It is seen that there is no complete consensus on the name of many courses. However, it was concluded that the contents of these courses, which could not be agreed, were the same. In general, it has been determined that the most taught courses are Medical Documentation, Medical Librarianship, Hospital Automation, Medical Terminology and Diseases Knowledge.

Keywords: University, Medical Documentation and Secretarial Program, Lesson Plan

Giriş

Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programı, Türkiye’deki üniversitelerde ön lisans düzeyinde okutulmaktadır. Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programı eğitimini başarıyla tamamlamış kişiler “Sağlık Teknikeri” unvanını almaktadırlar. Alanyazına bakıldığında da “Sağlık Teknikeri” unvanı alınan ve önlisans düzeyinde eğitim verilen bu programda okutulan derslerin bir arada bir araştırma kapsamında değerlendirildiği bir çalışmaya rastlanılmadığı görülmektedir. Bu araştırmanın amacı, Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programında okutulan derslerin neler olduğu, en çok hangi derslerin okutulduğu hususlarını ortaya koymaktır.

Kavramsal Çerçeve

Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programının Tarihçesi

Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programına değinmeden önce, Tıbbi Doküman kavramını incelemekte fayda görülmektedir. Tıbbi doküman kavramı, genel anlamıyla sağlık ile ilgili konularda yapılan çalışmalardan elde edilen verileri bir düzen içinde gösteren belgeler olarak tanımlanmaktadır (Özbabalık, 2012). Tıbbi dokümanların tıp biliminin ortaya çıkışı kadar eski olduğunu söylemek mümkündür. M.Ö. 2250 yılına ait Babil Kralı Hammurabi’nin Kanununda yer alan bilgiler tıbbi doküman olarak kabul edilmektedir. Ayrıca Asurlular döneminde Assurbanipal Kütüphanesinde bulunan tabletlerin M.Ö. 3000 yılına ait veriler olduğu bulunmuştur (Eren,1996). Tıbbın babası olarak kabul edilen Hippocrates’in hastaları için tuttuğu raporlar tıbbi doküman adına oldukça kıymetlidir. Hippocrates’in oğullarına da hasta bilgilerini kaydetmeleri hususunda dersler verdiği söylenmektedir. Hippocrates’ten sonra kayıtlar ve tıbbi verilerin gelişimi konusunda önemli yere sahip olan isimler arasında Aristotle, Erasistarus, Serapion ve Galen gelmektedir (Bemmel ve Musen,1997). Tıbbi doküman kavramı ile birlikte ortaya çıkan bir başka kavram ise Tıbbi Dokümantasyon kavramıdır. Tıbbi dokümantasyon kavramı ise, tıbbi dokümanların bilimsel kurallara uygun olarak toplanması, düzenlenmesi, arşivlenmesi ve gerektiğinde tekrardan kullanıma hazır hale getirilmesi süreci olarak tanımlanmaktadır (Ataklı,2016). Tıbbi doküman ve tıbbi dokümantasyon kavramlarından hareketle, tıp kayıtlarının profesyonel meslek elemanları tarafından kayıt altına alınması gerektiği durumunun ortaya çıktığı söylenebilmektedir. Bundan dolayı tıbbi sekreterlik mesleği gelişmiştir. Modern anlamda kurumsal hasta kayıtları ilk olarak 1752 yılında Pennsylvania Hastanesinde tutulmuştur. Bu hastanede çalışan “Benjamin Franklin” ise ilk tıbbi sekreter olarak kabul edilmektedir (Şenses,2019). 1920 yılına kadar hasta dosyası tutulma işlemi gerçekleşmemiştir. 1920 yılından itibaren hastane verilerinin kayıtlanması işlemlerinin yetersiz bulunmasından dolayı her hasta için hasta dosyası tutulması işlemine başlanmıştır (Austin,1997).

Dünyada sağlık enformasyon yöneticisi ve sağlık enformasyon gibi isimlerle günümüzün tıbbi sekreterlerini yetiştirmeyi hedefleyen okulların varlığı 1912’li yıllara kadar dayandığı görülmektedir, Ülkemizde ise ilk tıbbi dokümantasyon ve sekreterlik programının 1974 yılında Hacettepe Üniversitesinde 34 öğrenci alımı yapılarak açıldığı ancak 1 yıl sonra kapatılarak öğrenim gören öğrencilerin Hastane İdareciliği Yüksekokulu Sağlık İdaresi programına 2. sınıftan başlamak üzere geçişlerinin sağlandığı görülmektedir (Artukoğlu, Kaplan ve Yılmaz, 2000). Türkiye’de resmi olarak ilk kez Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik programı Hacettepe Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu bünyesinde yer almıştır (Esatoğlu ve Artukoğlu, 2000).

Genel Hatlarıyla Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programı

Dünyada sağlık ile ilgili bilgilerin kaydı ve saklanması işlemleri (tıbbi kayıt işlemlerinin) yapılması için alınan eğitim faaliyetine tıbbi dokümantasyon ve sekreterlik adı verilmektedir. Bu amaçla eğitim alan ve sonucunda “Sağlık Teknikeri” unvanına sahip olan kişiler ise ‘Tıbbi Sekreter’ olarak adlandırılmaktadır (Esatoğlu ve Artukoğlu, 2000). Tıbbi dokümantasyon, bilimsel kurallara uygun bir şekilde tıbbi dokümanların toplanması, düzenlenmesi, saklanması ve gerektiği takdirde hizmete sunulmasıyla ilgili işlemlerin bütünü olarak adlandırılmaktadır (Karahan Acar, 2009). Tıbbi sekreterin çeşitli görev-yetki ve sorumlulukları bulunmaktadır. Bu sorumluluklar arasında hastanın randevu hizmetlerini düzenlemek, hasta kabul işlemlerini yapmak, hasta dosyalarını ve gerekli gördüğü belgeleri arşivlemek yer almaktadır. Ayrıca Tıbbi Sekreterin diğer sorumlulukları ise hastalıklarla ilgili sınıfsal hastalık kodlamalarını gerçekleştirmek, tıbbi istatistik verilerini toplamak ve raporlamaktır (Kaplan ve Köksal,2018).

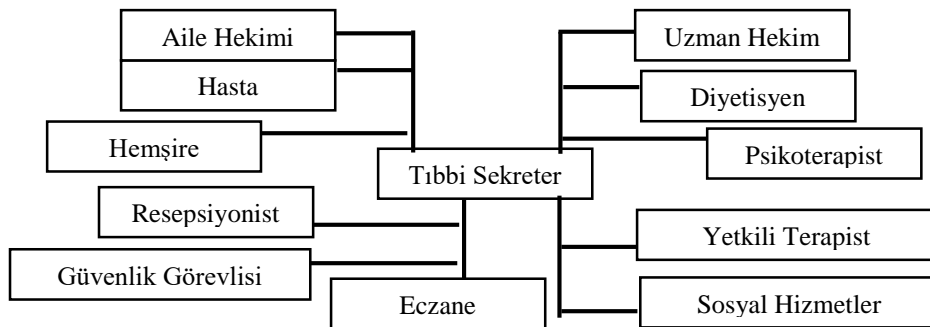
Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik programı, ortaöğretim düzeyinde “Tıbbi Sekreterlik” adıyla sağlık meslek liselerinde bulunmaktadır. Tıbbi sekreter kavramı yerine dünyada tıbbi kodlamacı, sağlık bilimleri kütüphanecisi, tıbbi idari asistan, tıbbi yardımcı ve tıbbi ofis idarecisi gibi kavramlar da kullanılmaktadır (Esatoğlu,2008).

Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik programından “Tıbbi Sekreter” unvanıyla sağlık teknikeri olarak mezun olan birisinin gerek Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) ile devlet kadrolarında, gerekse de çeşitli özel sağlık kuruluşlarında iş imkânı bulunmaktadır (Topbaş, 2008). Yurtdışında Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik programının lisans seviyesinde okutulduğu da görülmektedir (Tengilimoğlu ve Çıtak, 2003).

Tıbbi sekreterlik için en büyük en büyük engel, yeterli derecede sekreterlik bilgisine sahip olduğu düşünülen birisinin “Tıbbi Sekreter” olarak çalıştırılmasıdır. Sağlık sektörü karmaşık bir yapıdadır. Tıbbi Sekreterlik mesleğini yerine getirmek için sahip olunması gereken özelliklerin olduğunun unutulmaması gerekmektedir. Bu özellikler, sağlık sektörü için gerekli tıbbi terminolojiye hâkim olmak ve bu konu ile ilgili profesyonel eğitim almaktır. Bu özellikler de Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programından mezun olan sağlık profesyonellerinde mevcuttur.(Medford ve Standen, 2003).

Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programı mezunu Tıbbi Sekreterin sağlık sektörü içerisindeki yeri Şekil 1’deki gibi şematize edilebilmektedir (Akbolat vd., 2008).

Şekil 1. Tıbbi Sekreterin Sağlık Sektörü İçerisindeki Yeri

Kaynak: Akbolat vd.,2008

Şekil 1 incelendiğinde sağlık sektöründe hizmet veren tıbbi sekreterin Uzman Hekim, Diyetisyen, Psikoterapist gibi sağlık hizmet sunucusu olan sağlık kuruluşlarının tanı ve tedavi hizmetini sağlayan sağlık profesyonellerinden, resepsiyonist ve güvenlik görevlisi gibi destek hizmeti sağlayan çalışanların ortak bir paydada buluşmasında rol oynadığı söylenmektedir. Bu

durumda tıbbi sekreter ve profesyonel tıbbi sekreter yetiştirme misyonunu amaçlayan tıbbi dokümantasyon ve sekreterlik programının önemini ortaya koymaktadır.

Yöntem

Bu araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Evren olarak 125 üniversite bulunmaktadır. Bu üniversitelerden 27'sinin Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programı ders planlarına ulaşılamamıştır. Ulaşılamayan bu üniversiteler kapsam dışında tutulmuş olup, araştırmanın örneklemini 98 üniversitenin Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programı ders planı oluşturmaktadır. Örneklem kapsamına alınan üniversitelerin Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programı ders planlarına ise ilgili web sitelerinden ulaşılmıştır. İlgili web sitelerinden verilere ulaşıldıktan sonra, elde edilen veriler excel programına manuel olarak işlenmiştir. Sonrasında işlenen bu veriler doğrultusunda Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programında hangi derslerin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bulgular

Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programında 93'ü devlet 32'si vakıf üniversitesi olmak üzere 125 üniversitede öğrenim görülmektedir. ÖSYS 2020 kılavuzu esas alınarak yazar tarafından oluşturulan Tablo 1.'de bu durum detaylı olarak gösterilmektedir.

Tablo 1. Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programı Bulunan Üniversiteler

Üniversite Adı	Üniversite Türü	İkinci Öğretim Durumu	Ders Planına Ulaşılma Durumu
Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi	Vakıf Üniversitesi		Ulaşıldı
Altınbaş Üniversitesi	Vakıf Üniversitesi	Mevcut	Ulaşılamadı
Başkent Üniversitesi	Vakıf Üniversitesi		Ulaşıldı
Beykent Üniversitesi	Vakıf Üniversitesi		Ulaşıldı
Bezmialem Vakıf Üniversitesi	Vakıf Üniversitesi	Mevcut	Ulaşıldı
Çağ Üniversitesi	Vakıf Üniversitesi		Ulaşıldı
Demiroğlu Bilim Üniversitesi	Vakıf Üniversitesi		Ulaşılamadı
Doğuş Üniversitesi	Vakıf Üniversitesi		Ulaşılamadı
Faruk Saraç Tasarım Meslek Yüksekokulu ¹	Vakıf Üniversitesi		Ulaşıldı
Işık Üniversitesi	Vakıf Üniversitesi		Ulaşıldı
İstanbul Esenyurt Üniversitesi	Vakıf Üniversitesi	Mevcut	Ulaşıldı
İstanbul Arel Üniversitesi	Vakıf Üniversitesi	Mevcut	Ulaşıldı
İstanbul Aydın Üniversitesi	Vakıf Üniversitesi	Mevcut	Ulaşıldı
İstanbul Ayvansaray Üniversitesi	Vakıf Üniversitesi	Mevcut	Ulaşıldı
İstanbul Gedik Üniversitesi	Vakıf Üniversitesi		Ulaşıldı
İstanbul Gelişim Üniversitesi	Vakıf Üniversitesi	Mevcut	Ulaşıldı
İstanbul Kent Üniversitesi	Vakıf Üniversitesi		Ulaşılamadı
İstanbul Kültür Üniversitesi	Vakıf Üniversitesi		Ulaşılamadı
İstanbul Medipol Üniversitesi	Vakıf Üniversitesi	Mevcut	Ulaşıldı
İstanbul Rumeli Üniversitesi	Vakıf Üniversitesi		Ulaşıldı
İstanbul Şişli Meslek Yüksekokulu	Vakıf Üniversitesi	Mevcut	Ulaşıldı
İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi	Vakıf Üniversitesi		Ulaşılamadı
İstinye Üniversitesi	Vakıf Üniversitesi		Ulaşıldı
İzmir Ekonomi Üniversitesi	Vakıf Üniversitesi		Ulaşıldı
İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu	Vakıf Üniversitesi		Ulaşılamadı
Kapadokya Üniversitesi	Vakıf Üniversitesi		Ulaşıldı
Kocaeli Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi	Vakıf Üniversitesi	Mevcut	Ulaşıldı
Nişantaşı Üniversitesi	Vakıf Üniversitesi	Mevcut	Ulaşıldı

¹ Verilere ulaşıldığı zaman diliminde Meslek Yüksekokulunun adı "Faruk Saraç Tasarım Meslek Yüksekokulu" olduğu için bu isimle araştırma kapsamına alınmıştır. 25.06.2021 tarih ve 31522 sayılı Resmi Gazete ile okulun adı "İstanbul Sağlık ve Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu" olarak değiştirilmiştir.

Üsküdar Üniversitesi	Vakıf Üniversitesi	Mevcut	Ulaşıldı
Yüksek İhtisas Üniversitesi	Vakıf Üniversitesi		Ulaşılamadı
Lefke Avrupa Üniversitesi	Vakıf Üniversitesi		Ulaşılamadı
Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi	Vakıf Üniversitesi		Ulaşılamadı
Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi (Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu)	Devlet Üniversitesi		Ulaşılamadı
Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi (Bolvadin Meslek Yüksekokulu)	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Akdeniz Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşılamadı
Aksaray Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Amasya Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Amasya Üniversitesi (Uzaktan Eğitim)	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Anadolu Üniversitesi (Açıköğretim Fakültesi)	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Ankara Üniversitesi (Uzaktan Eğitim)	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Ankara Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Ardahan Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşılamadı
Artvin Çoruh Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Atatürk Üniversitesi (Açıköğretim Fakültesi)	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Atatürk Üniversitesi (Narman Meslek Yüksekokulu)	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Atatürk Üniversitesi (Oltu Meslek Yüksekokulu)	Devlet Üniversitesi		Ulaşılamadı
Atatürk Üniversitesi (Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu)	Devlet Üniversitesi		Ulaşılamadı
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Balıkesir Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşılamadı
Bartın Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Batman Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşılamadı
Bayburt Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Bingöl Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Bingöl Üniversitesi (Solhan Meslek Yüksekokulu)	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Bursa Uludağ Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Çukurova Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Dicle Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Dokuz Eylül Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Ege Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Erciyes Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi (Refahiye Meslek Yüksekokulu)	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi (Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu)	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Fırat Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Gazi Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Gaziantep Üniversitesi (İslahiye Meslek Yüksekokulu)	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Gaziantep Üniversitesi (Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu)	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Giresun Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşılamadı
Gümüşhane Üniversitesi (Şiran Meslek Yüksekokulu)	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Gümüşhane Üniversitesi (Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu)	Devlet Üniversitesi		Ulaşılamadı
Hakkâri Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Harran Üniversitesi (Siverek Meslek Yüksekokulu)	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Harran Üniversitesi (Şanlıurfa Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu)	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşılamadı
Hitit Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
İğdır Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı

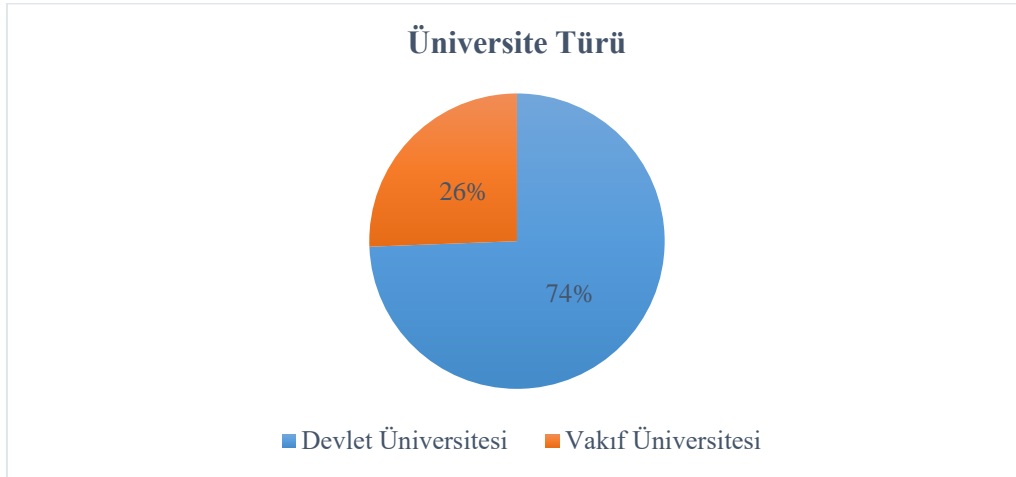
Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programında Okutulan Derslerin İncelenmesi

Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi (Uzaktan Eğitim Meslek Yüksekokulu)	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
İnönü Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
İskenderun Teknik Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
İstanbul Üniversitesi (Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi)	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Kars Kafkas Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Karabük Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşılamadı
Karadeniz Teknik Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Kastamonu Üniversitesi (Araç Rafet Vergili Meslek Yüksekokulu)	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Kastamonu Üniversitesi (Taşköprü Meslek Yüksekokulu)	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Kastamonu Üniversitesi(Tosya Meslek Yüksekokulu)	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Kırıkkale Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşılamadı
Kırklareli Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Kilis 7 Aralık Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Kocaeli Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Manisa Celal Bayar Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Mardin Artuklu Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Mersin Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Munzur Üniversitesi (Pertek Sakine Genç Meslek Yüksekokulu)	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Munzur Üniversitesi (Tunceli Meslek Yüksekokulu)	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Muş Alparslan Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi (Uzaktan Öğretim)	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Pamukkale Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Sakarya Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Siirt Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Sinop Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Süleyman Demirel Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Şırnak Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşılamadı
Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi (Erbaa Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu)	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi (Turhal Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu)	Devlet Üniversitesi		Ulaşılamadı
Trakya Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Uşak Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşıldı
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşılamadı
Yozgat Bozok Üniversitesi (Çekerek Fuat Oktay Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu)	Devlet Üniversitesi		Ulaşılamadı
Yozgat Bozok Üniversitesi (Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu)	Devlet Üniversitesi		Ulaşılamadı
Bülent Ecevit Üniversitesi	Devlet Üniversitesi		Ulaşılamadı

Tablo 1’de görüleceği üzere bazı üniversiteler 2 veya daha fazla kez tekrar edilmektedir. Bu durumun sebebi ilgili üniversite bünyesinde Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programında 2 veya daha fazla birimde öğrenim görülüyor olmasıdır.

Tablo 1 incelendiğinde bazı üniversitelerin ders planlarına ulaşamadığı görülmektedir. Bu üniversiteler; Altınbaş Üniversitesi, Demiroğlu Bilim Üniversitesi, Doğu Üniversitesi, İstanbul Kent Üniversitesi, İstanbul Kültür Üniversitesi, İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi, İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu, Yüksek İhtisas Üniversitesi, Lefke Avrupa Üniversitesi, Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Akdeniz Üniversitesi, Ardahan Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi Oltu Meslek Yüksekokulu, Balıkesir Üniversitesi, Batman Üniversitesi, Giresun Üniversitesi, Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Karabük Üniversitesi, Kırıkkale Üniversitesi, Şırnak Üniversitesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Turhal Meslek Yüksekokulu, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Yozgat Bozok Üniversitesi Çekerek Fuat Oktay Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Yozgat Bozok Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu ve Bülent Ecevit Üniversitesidir.

Şekil 2. Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programı Ön Lisans Seviyesinde Öğrenim Görülen Üniversite Türleri

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 2’de görüleceği üzere Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programını bünyesinde bulunduran üniversitelerin %74’ünün devlet üniversitesi olduğu bulunmuştur.

Şekil 3. Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programında 2. Öğretim Olma Durumu

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur

Şekil 3’de de görülebildiği üzere Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programında ikinci öğretim bulunan üniversite sayısı sadece %10’dur. Üniversitelerin %90’nın da Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programı 2.öğretim olarak bulunmamaktadır.

Tablo 2. Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programında Okutulan Dersler

DERSİN ADI	BULUNDUĞU ÜNİVERSİTE SAYISI (n) ²
Bilgi ve İletişim Teknolojileri ³	104
İşletme Yönetimi ⁴	21
Tıbbi Terminoloji ⁵	89
Meslek Etiği ⁶	50
Araştırma Yöntemleri ⁷	20
On Parmak Yazım Teknikleri ⁸	75

² Nicelik belirtmektedir.

³ Bilgi ve İletişim Teknolojileri adıyla 7, Temel Bilgi Teknolojisi adıyla 8, Temel Bilgi Teknolojileri adıyla 10, Bilgisayar I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 5, Mesleki Bilgisayar I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 5, Uygulamalı Bilgisayar I, II ve III adıyla 3 dönemde olmak üzere 1, Bilgisayar I, II, III ve IV adıyla 4 dönemde olmak üzere 2, Mesleki Bilgisayar adıyla 2, Bilgisayar adıyla 3, Bilgisayar Teknolojisi ve Kullanımı I, II, III ve IV adıyla 4 dönemde olmak üzere 1, Uygulamalı Bilgisayar adıyla 1, Bilgisayar Teknolojileri I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 2, Temel Bilgisayar Teknolojileri adıyla 2, Bilgisayar Teknolojileri adıyla 1, Bilgisayara Giriş adıyla 2, Bilgisayar Beceri ve Uygulamaları I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 1, Temel Bilgisayar Kullanımı adıyla 2, Temel Bilgisayar adıyla 1, Bilgisayar Uygulamaları adıyla 2, Temel Bilgisayar Bilimleri adıyla 2, Bilgisayar Uygulamaları I, II ve III adıyla 3 dönemde olmak üzere 3, Bilgisayar Bilgisi I, II, III ve IV adıyla 4 dönemde olmak üzere 1, Bilgisayar Paket Programları I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 1, Bilgisayar Kullanımı I, II, III ve IV adıyla 4 dönemde olmak üzere 1, Sağlık Hizmetlerinde Bilgisayar Kullanımı adıyla 1, Bilgisayarlı Ofis Uygulaması adıyla 1, Bilgisayar Bilgisi I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 1, Bilgi İletişim Teknolojisi adıyla 1, Bilgi İletişim Teknolojisi I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 2, Temel Bilgi Teknolojileri Kullanımı adıyla 3, Temel Bilgi Teknolojileri Kullanımı I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 3, Temel Bilgi Desteği adıyla 1, Bilgi ve İletişim Teknolojisi adıyla 3, Bilgi ve İletişim Teknolojisi I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 1, Temel Bilgi ve İletişim Teknolojileri adıyla 1, Bilişim Teknolojisi I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 2, Bilgi ve İletişim Teknolojileri I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 1, Bilişim Teknolojileri adıyla 1, Temel Bilgi Teknolojisi Kullanımı adıyla 1, Temel Bilgisayar Teknikleri adıyla 2, Bilgi Teknolojileri adıyla 1, Ofis Program Uygulamaları I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 1 ve Temel Bilgi Teknolojileri I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 1 I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 7, Ofis Programları adıyla 4 üniversitenin programında okutulmaktadır.

⁴ İşletme Yönetimi adıyla 2, İşletme Bilimlerine Giriş adıyla 1, İşletmeciliğe Giriş adıyla 2, İşletme adıyla 3, Genel İşletme adıyla 5, Genel İşletmecilik adıyla 1, İşletme Bilimlerine Giriş adıyla 3, İşletme Bilimleri adıyla 1, İşletmeye Giriş adıyla 2 ve Sağlık Kurumlarında İşletme adıyla 1 üniversitenin programında okutulmaktadır.

⁵ Tıbbi Terminoloji adıyla 61, Tıbbi Terminolojiye Giriş adıyla 1, Hastalıklar Terminolojisi adıyla 1, Tıp Terimleri adıyla 1, Tıbbi Dil ve Anlatım adıyla 1, Tıbbi Terminoloji I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 20, Tıbbi Terminoloji I,II ve III adıyla 3 dönemde olmak üzere 2, Tıbbi Terminoloji I,II, III ve IV adıyla 4 dönemde olmak üzere 1 üniversitenin programında okutulmaktadır.

⁶ Meslek Etiği adıyla 17, Profesyonel Etik adıyla 1, Çalışma İlişkileri ve Etik adıyla 2, Mesleki Etik adıyla 6, Genel ve Mesleki Etik adıyla 3, Tıbbi Terminoloji ve Mesleki Etik adıyla 1, Tıbbi Etik ve Deontoloji adıyla 2, Meslek Etiği ve Hasta Hakları adıyla 1, Deontoloji ve Meslek Etiği adıyla 1, Etik adıyla 2, Tıbbi Etik ve Hasta Hakları adıyla 2, Deontoloji ve Tıbbi Etik adıyla 1, Sağlık ve Etik adıyla 2, Meslek Etiği ve Deontoloji adıyla 1, Tıbbi Deontoloji ve Etik adıyla 1, Ahilik Kültürü ve Meslek Ahlakı adıyla 1, Mesleki Sorumluluk ve Etik adıyla 3, İletişim ve Etik adıyla 1, Tıbbi Deontoloji adıyla 1 ve Tıp Hukuku ve Etik adıyla 1 üniversitenin programında okutulmaktadır.

⁷ Araştırma Yöntemleri adıyla 3, Araştırma Teknikleri adıyla 6, Sağlıkta Araştırma Teknikleri adıyla 1, Araştırma Yöntem ve Teknikleri adıyla 7, Sağlık Hizmetlerinde Araştırma Yöntemleri adıyla 1, Sağlık Hizmetlerinde Araştırma Yöntem Bilgisi Uygulamaları adıyla 1, Araştırma Sunum ve Teknikleri adıyla 1 üniversitenin programında okutulmaktadır.

⁸ On Parmak Yazım Teknikleri adıyla 5, Klavye Teknikleri adıyla 14, Klavye Teknikleri I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 11, Klavye Teknikleri I,II ve III adıyla 3 dönemde olmak üzere 1, On Parmak Klavye Teknikleri I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 1, Klavye Teknikleri I,II, III ve IV adıyla 4 dönemde olmak üzere 1, On Parmak Klavye Kullanımı adıyla 3, Klavye Kullanımı I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere

Tıbbi Dokümantasyon I ⁹	104
Tıbbi Dokümantasyon II ¹⁰	81
Tıbbi Dokümantasyon III ¹¹	47
Tıbbi Dokümantasyon IV ¹²	34
Halk Sağlığı ¹³	38
İlk Yardım ¹⁴	53
Halkla İlişkiler ¹⁵	53
Örgütsel Davranış ¹⁶	27
Tıp Kütüphaneciliği ¹⁷	43
Biyoistatistik ¹⁸	73
Mesleki Yazışmalar ¹⁹	73
Diksiyon ve Etkili Konuşma ²⁰	26
Türk Dili ²¹	98
Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi ²²	98

3, 10 Parmak F Klavye Kullanımı I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 1, Klavye Kullanımı adıyla 2, Klavye Kullanımına Giriş adıyla 1, Klavye Kullanımı I, II, III ve IV adıyla 4 dönemde olmak üzere 4, On Parmak Yazım Teknikleri I, II, III ve IV adıyla 4 dönemde olmak üzere 2, On Parmak Yazım Teknikleri I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 7, , On Parmak Yazım Teknikleri I, II ve III adıyla 3 dönemde olmak üzere 1, Klavyeli Yazım Teknikleri I, II, III ve IV adıyla 4 dönemde olmak üzere 1, Klavye Kullanım Teknikleri I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 2, Klavye Yazım Teknikleri I, II, III ve IV adıyla 4 dönemde olmak üzere 1, Klavye I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 2, Tıbbi Yazım Teknikleri adıyla 1, Klavye Tekniği Uygulama I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 1, Klavye Kullanım Teknikleri I, II, III ve IV adıyla 4 dönemde olmak üzere 2, Klavye Kullanım Teknikleri adıyla 2, Klavye Öğretimi I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 1, Daktilografi ve On Parmak Yazım Teknikleri I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 1, Klavye ve Daktilografi Teknikleri adıyla 1 üniversitenin programında okutulmaktadır.

⁹ Tıbbi Dokümantasyon I adıyla 65, Tıbbi Dokümantasyon ve Arşivleme I adıyla 1, Tıbbi Kayıtlar I adıyla 1, Tıbbi Kayıtlar adıyla 1, Tıbbi Dokümantasyon adıyla 15, Tıbbi Dokümantasyon ve Arşiv Bilgisi I adıyla 3, Tıbbi Dokümantasyon ve Sağlık İşlemleri adıyla 1, Tıbbi Dokümantasyon ve Arşiv Bilgisi adıyla 1, Tıbbi Dokümantasyon Uygulamaları I adıyla 3, Tıbbi Dokümantasyon ve Arşiv I adıyla 4, Tıbbi Dokümantasyon Temel İlkeleri adıyla 2, Tıbbi Dokümantasyon ve Uygulamaları I adıyla 2, Tıbbi Dokümantasyon Uygulama I adıyla 2, Tıbbi Dokümantasyon ve Yönetimi adıyla 1, Tıbbi Dokümantasyon Süreçleri ve Bilgi Yönetimi adıyla 1, Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik adıyla 1 üniversitenin programında okutulmaktadır.

¹⁰ Tıbbi Dokümantasyon II adıyla 65, Tıbbi Dokümantasyon ve Arşivleme II adıyla 1, Tıbbi Kayıtlar II Adıyla 1, Tıbbi Dokümantasyon ve Arşiv Bilgisi II Adıyla 3, Tıbbi Dokümantasyon Uygulamaları II Adıyla 7, Tıbbi Dokümantasyon ve Arşiv II adıyla 4 üniversitenin programında okutulmaktadır.

¹¹ Tıbbi Dokümantasyon III adıyla 43, Tıbbi Kayıtlar III adıyla 1, Tıbbi Dokümantasyon ve Arşiv III adıyla 3 üniversitenin programında okutulmaktadır.

¹² Tıbbi Dokümantasyon IV adıyla 31, Tıbbi Kayıtlar IV adıyla 1, Tıbbi Dokümantasyon ve Arşiv IV adıyla 2 üniversitenin programında okutulmaktadır.

¹³ Halk Sağlığı adıyla 34, Yaşlı Sağlığı adıyla 1, Halk Sağlığı ve Epidemiyolojisi adıyla 1, Halk Sağlığı ve Deontoloji adıyla ve Halk Sağlığı ve Tıbbi Deontoloji adıyla 1 üniversitenin programında okutulmaktadır.

¹⁴ İlk Yardım adıyla 46, İlk Yardım ve Acil Sağlık Hizmetleri adıyla 1, Temel İlk Yardım Teknikleri adıyla 1, Temel İlk Yardım Bilgisi adıyla 2, Temel İlk Yardım Uygulamaları adıyla 1, İlk Acil Yardım Uygulamaları adıyla 1, Temel İlk ve Acil Yardım adıyla 1 üniversitenin programında okutulmaktadır.

¹⁵ Halkla İlişkiler adıyla 26, Sağlık Bakımında Halkla İlişkiler adıyla 2, Sağlık Hizmetlerinde Halkla İlişkiler adıyla 1, Halkla İlişkiler ve İletişim adıyla 3, Sağlıkta Halkla İlişkiler ve İletişim adıyla 1, İletişim ve Halkla İlişkiler adıyla 1, Müşteri İlişkileri Yönetimi adıyla 2 üniversitenin programında okutulmaktadır.

¹⁶ Örgütsel Davranış adıyla 11, Davranış Bilimleri adıyla 13, Psikoloji ve Davranış Bilimleri adıyla 1, Davranış Bilimleri I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 1, İnsan ve Davranış adıyla 1 üniversitenin programında okutulmaktadır.

¹⁷ Tıp Kütüphaneciliği adıyla 14, Dosyalama ve Arşivleme adıyla 13, Dosyalama ve Arşivleme Teknikleri adıyla 7, Tıp Kütüphaneciliği, Dosyalama ve Arşivleme adıyla 1, Tıbbi Arşiv adıyla 1, Tıbbi Arşivcilik adıyla 2, Arşiv Bilgisi adıyla 2, Dosyalama Teknikleri adıyla 1, Tıp Kütüphaneciliği ve Arşiv Bilgisi adıyla 1, Tıbbi Arşivcilik ve Tıp Kütüphaneciliği adıyla 1 üniversitenin programında okutulmaktadır.

¹⁸ Biyoistatistik adıyla 51, İstatistik adıyla 4, Tıbbi İstatistik adıyla 3, Sağlık Kayıt Sistemleri ve İstatistik adıyla 1, Bilgisayarla Uygulamalı İstatistik adıyla 2, Biyoistatistik I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 5, Tıbbi Bilişim ve İstatistik adıyla 1, Temel Biyoistatistik adıyla 2, Sağlıkta Özel İstatistik Yöntemleri adıyla 1, İstatistiksel Veri Analizi adıyla 1, Sağlık İstatistiği I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 1, Sağlık İstatistiği adıyla 1 üniversitenin programında okutulmaktadır.

¹⁹ Mesleki Yazışmalar adıyla 6, Mesleki Yazışma ve Dosyalama Teknikleri adıyla 32, Mesleki Yazışma ve Dosyalama Teknikleri I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 1, Yazışma Teknikleri adıyla 1, İngilizce Yazışma Teknikleri adıyla 1, Yazışma Teknikleri I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 9, Mesleki Yazışma Teknikleri adıyla 4, Mesleki Yazışma Teknikleri I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 2, Yazışma Teknikleri I, II, III ve IV adıyla 4 dönemde olmak üzere 1, Yazışma Teknikleri ve Büro Uygulama adıyla 1, Ofis Yazışma Teknikleri adıyla 1, Yazışma Teknikleri ve Büro Yönetimi adıyla 1, Tıbbi Yazışma Teknikleri adıyla 1, Sağlıkta Yazışma Teknikleri adıyla 1, Yazışma ve Dosyalama Teknikleri adıyla 6, Yazışma ve Raporlama Teknikleri adıyla 1, Mesleki Yazışma Uygulamaları I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 2, Türkçe Yazışma Tekniği adıyla 1 üniversitenin programında okutulmaktadır.

²⁰ Diksiyon ve Etkili Konuşma adıyla 6, Güzel Konuşma ve Diksiyon adıyla 8, Etkili ve Güzel Konuşma adıyla 9, Etkili Konuşma ve Diksiyon adıyla 1, Güzel Konuşma ve Yazma adıyla 2 üniversitenin programında okutulmaktadır.

²¹ Türk Dili adıyla 5, Türk Dili I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 89, Türkçe adıyla 1, Türkçe I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 1, Türkçe Eleştirel Okuma ve Yazma adıyla 1, Türkçe Kompozisyon I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 1 üniversitenin programında okutulmaktadır.

²² Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi adıyla 5, Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 92, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi ve Modern Türkiye'nin Oluşumu adıyla 1 üniversitenin programında okutulmaktadır.

Sağlık Hukuku ²³	20
Hastane Otomasyonu ²⁴	84
Hastalıklar Bilgisi ²⁵	80
Yabancı Dil I ²⁶	113
Yabancı Dil II ²⁷	97
Girişimcilik ²⁸	12
Sağlık Hizmetleri Yönetimi ²⁹	98
İş Sağlığı ve Güvenliği	34
Sağlıkta Kalite Yönetimi ³⁰	21
Afet Kültürü ve Çevre Koruma ³¹	8
Büro Yönetimi ³²	20
Yaz Stajı ³³	106
Anatomi ³⁴	62
Fizyoloji	17
Anatomi ve Fizyoloji ³⁵	16
Hastalıkların Uluslararası Sınıflandırılması ³⁶	34
Sekreterlik Bilgisi	77
Psikoloji ³⁷	29
İletişim ³⁸	42
Temel Sağlık Bilgisi ³⁹	4

²³ Sağlık Hukuku adıyla 10, Hasta Hakları adıyla 1, Temel Hukuk adıyla 2, Hukukun Temel Kavramları adıyla 1, İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku adıyla 4, Hukukun Temelleri adıyla 1, Hukuka Giriş adıyla 1 üniversitenin programında okutulmaktadır.

²⁴ Hastane Otomasyonu adıyla 10, Hastane Otomasyonu I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 5, Hastane Otomasyonu ve Kayıt Sistemleri adıyla 1, Tıbbi Kayıt ve Hastane Otomasyonu adıyla 2, Hastane Bilgi Yönetim Sistemi adıyla 6, Hastane Bilgi Yönetim Sistemi I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 4, Hastane Bilgi Sistemleri adıyla 9, Hastane Otomasyonu Uygulamaları I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 1, Hastane Bilgi İşlem Sistemleri I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 1, Sağlık Kurumlarında Bilgi Sistemleri adıyla 3, Sağlık Kurumlarında Bilgi İletişim Sistemleri adıyla 1, Sağlık Kayıt Sistemi adıyla 9, Hastane Bilgi İşlem Sistemleri adıyla 1, Sağlık Bilgi Sistemleri adıyla 16, Sağlık Bilgi Sistemleri Analizi adıyla 1, Sağlık Bilgi Sistemleri I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 1, Sağlık Enformasyon Sistemleri adıyla 3, Sağlık Enformasyon Sistemleri I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 2, Sağlık Sistemleri ve Analizi adıyla 1, Sağlık Sistemleri ve Otomasyon Bilgisi adıyla 1, Sağlık Bilgi Sistemi adıyla 1, Birinci Basamak Sağlık Hizmetlerinde Enformasyon Sistemleri adıyla 1, Sağlık Sistemleri adıyla 1, Sağlık Kurumlarında Bilgi Sistemi adıyla 1, Sağlıkta Bilgi Sistemleri Uygulaması adıyla 2 üniversitenin programında okutulmaktadır.

²⁵ Hastalıklar Bilgisi adıyla 57, Hastalıklar Bilgisi I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 20, Hastalıklar Bilgisi ve Uluslararası Hastalıkların Sınıflandırılması adıyla 3 üniversitenin programında okutulmaktadır

²⁶ Yabancı Dil I adıyla 96, Mesleki Yabancı Dil I adıyla 3, Mesleki İngilizce adıyla 11, İngilizce adıyla 1, Yabancı Dil I, II, III ve IV adıyla 4 dönemde olmak üzere 2 üniversitenin programında okutulmaktadır.

²⁷ Yabancı Dil II adıyla 89, Mesleki İngilizce II adıyla 8 üniversitenin programında okutulmaktadır

²⁸ Girişimcilik adıyla 9, Yenilikçilik ve Girişimcilik adıyla 1, Girişimcilik I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 2 üniversitenin programında okutulmaktadır

²⁹ Sağlık Hizmetleri Yönetimi adıyla 86, Sağlık Hizmetleri Yönetimi I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 12 üniversitenin programında okutulmaktadır

³⁰ Sağlıkta Kalite Yönetimi adıyla 3, Sağlıkta Kalite ve Akreditasyon adıyla 3, Sağlık Hizmetlerinde Kalite Yönetimi adıyla 2, Sağlık Kurumlarında Kalite Yönetimi adıyla 3, Sağlık Hizmetlerinde Kalite adıyla 1, Toplam Kalite Yönetimi adıyla 3, Kalite Yönetim Sistemleri adıyla 3, Sağlıkta Kalite Yönetimi ve Standartları adıyla 1, Kalite Güvencesi ve Kalite Yönetim Sistemleri adıyla 1, Sağlık Kurumlarında Toplam Kalite Yönetimi adıyla 1 üniversitenin programında okutulmaktadır.

³¹ Afet Kültürü ve Çevre Koruma adıyla 1, Çevre Sağlığı adıyla 1, Çevre Koruma adıyla 3, Çevre Yönetimi adıyla 1, Afet Yönetimi adıyla 1, Çevre Koruma, İş Sağlığı ve Güvenliği adıyla 1 üniversitenin programında okutulmaktadır.

³² Büro Yönetimi adıyla 13, Büro Yönetimi ve Sekreterlik Hizmetleri adıyla 2, Ofis Teknikleri ve Yönetimi adıyla 2, Büro Malzemeleri Yönetimi adıyla 1, Büro Yönetimi ve Sekreterlik adıyla 4, Büro Yönetimi ve Organizasyonu adıyla 1, Büro Yönetimi ve Teknolojileri adıyla 2, Büro Yönetimi ve İletişim Teknikleri adıyla 2, Büro Yönetimi ve Sekreterlik I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 2, Bilgi Belge Yönetimi adıyla 1, Büro ve Malzeme Yönetimi adıyla 2, Büro Teknolojileri adıyla 1, Bilgi ve Belge Yönetimi adıyla 1, Bürolarda Teknoloji Kullanımı adıyla 1, Sekreterlik, Büro Yönetimi ve Malzeme Bilgisi adıyla 1, Büro Yönetimi ve Arşiv Bilgisi adıyla 2, Büro Yönetimi ve Ergonomi adıyla 1, Büro Yönetimi I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 1, Ofis Yönetimi adıyla 1 üniversitenin programında okutulmaktadır.

³³ Yaz Stajı adıyla 50, Staj I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 10, Mesleki Uygulama adıyla 16, Mesleki Uygulama I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 26, Mesleki Uygulama I, II ve III adıyla 3 dönemde olmak üzere 4 üniversitenin programında okutulmaktadır.

³⁴ Anatomi adıyla 58, Temel Anatomi adıyla 3, Anatomiye Giriş adıyla 1 üniversitenin programında okutulmaktadır.

³⁵ Anatomi ve Fizyoloji adıyla 6, Temel Anatomi ve Fizyoloji adıyla 3, Anatomi ve Fizyolojiye Giriş adıyla 1, İnsan Anatomisi ve Fizyolojisi adıyla 5, Anatomi ve Fizyoloji Sistemleri adıyla 1 üniversitenin programında okutulmaktadır.

³⁶ Hastalıkların Uluslararası Sınıflandırılması adıyla 11, Hastalıkların Uluslararası Sınıflandırılması I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 6, Hastalıkların Uluslararası Sınıflandırılması I, II ve III adıyla 3 dönemde olmak üzere 1 Hastalıkların Kodlanması I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 1, Sağlık Sınıflandırma Sistemleri I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 2, Tıbbi Dokümantasyon ve ICD Sistemleri adıyla 1, Tıbbi Dokümantasyonda Uluslararası Hastalık Sınıflandırma ve Hastalık Bilgi Sistemleri adıyla 1 üniversitenin programında okutulmaktadır.

³⁷ Psikoloji adıyla 4, Hasta Psikolojisi adıyla 3, Hasta Psikolojisi ve İletişimi adıyla 3, Hasta Psikolojisi ve Kişilerarası İletişim adıyla 1, Sağlık Psikolojisi adıyla 10, Çalışma Psikolojisi adıyla 1, Psikolojiye Giriş adıyla 4, Psikoloji ve Kişilerarası İlişkiler adıyla 1, Kişilerarası İlişkiler adıyla 2 üniversitenin programında okutulmaktadır.

³⁸ İletişim adıyla 8, İletişim Yetenekleri adıyla 2, Sözlü İletişim ve Hitabet adıyla 1, İletişim Becerileri adıyla 5, Sağlık Hizmetlerinde İletişim adıyla 8, Sağlıkta İletişim adıyla 2, Sağlık İletişimi adıyla 5, İletişim Bilimi adıyla 1, Kurumsal İletişim adıyla 1, Kendini Tanıma ve İletişim Yöntemleri adıyla 1, Sağlık Kurumlarında İletişim adıyla 2, İletişim ve Etik adıyla 2, Kurumsal İletişim ve Birlikte Çalışma adıyla 1, Kişilerarası İletişim adıyla 2, Pozitif Psikoloji ve İletişim Becerileri adıyla 1 üniversitenin programında okutulmaktadır.

³⁹ Temel Sağlık Bilgisi adıyla 3, Beslenme İlkeleri adıyla 1 üniversitenin programında okutulmaktadır

Yönetim ve Organizasyon ⁴⁰	10
Sağlık Ekonomisi	4
Mikrobiyoloji	5
Karşılaştırmalı Sağlık Sistemleri	1
Sağlık Kodlama Sistemleri	6
Protokol Bilgisi	3
Örnek Olay Analizi	1
Sunum Teknikleri ⁴¹	9
İşaret Dili ⁴²	2
Matematik ⁴³	7
Mesleki Problem Çözme Becerileri	1
Sağlık Hizmetlerinde Veri Toplama ve Analizi	1
Araştırma Projesi	8
Sağlık Planlaması ve Strateji Geliştirme	1
İnsan Kaynakları	6
Teknoloji Okuryazarlığı	6
Anayurt Güvenliği	1
Hastane Enfeksiyonları ve Korunması ⁴⁴	3
İlaç Bilgisi	8
Ticari Belgeler ⁴⁵	2
Sağlık Mevzuatı	12
Sağlık Hizmetlerinde Tedarik Zinciri Yönetimi	1
Epidemiyoloji	6
Pazarlama ⁴⁶	5
Kimya	2
Laboratuvar Araçları ve Gereçleri	1
Ergonomi	1
Sağlık Sosyolojisi	2
Üniversite Kültürü ⁴⁷	18
Muhasebe ⁴⁸	9
Sağlık Finansı	1
Kanser Kayıt Prensipleri ve Yöntemleri	1
Yazılım Kurulum ve Yönetimi	1
Kriz ve Stres Yönetimi	2
Stenografi ⁴⁹	1
Yönetim Bilişim Sistemleri	1
Sağlık Sigortacılığı	2
Tıbbi Tanıtım ve Pazarlama	1
Hasta Hizmetleri	2

Sonuç

Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik programında 79 farklı dersin olduğu görülmektedir. Bu derslerin bazılarının sadece bazı üniversitelerde okutulduğu ve Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programı için genel kabul gören dersler arasında yer almadığı söylenebilmektedir. Çoğu dersin konusu ve içeriği aynı olmakla beraber dersin isimleri konusunda tam bir uzlaşımın sağlanmadığına ulaşılmıştır. Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik programında en çok okutulan

⁴⁰ Yönetim ve Organizasyon adıyla 6, Sağlık Kurumlarında Yönetim ve Organizasyon adıyla 4 üniversitenin programında okutulmaktadır.

⁴¹ Sunum Teknikleri adıyla 4, Etkili Sunum Teknikleri adıyla 2, Toplantı ve Sunu Teknikleri adıyla 1, Sunum Teknikleri ve Beden Dili adıyla 1, Yazışma ve Sunum Teknikleri adıyla 1 üniversitenin programında okutulmaktadır.

⁴² İşaret Dili adıyla 1, İşaret Dili I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 1 üniversitenin programında okutulmaktadır.

⁴³ Matematik adıyla 3, Temel Matematik adıyla 4 üniversitenin programında okutulmaktadır.

⁴⁴ Hastane Enfeksiyonları ve Korunması I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 1, Bulaşıcı Hastalıklar adıyla 1, Enfeksiyon Hastalıkları ve Sterilizasyon adıyla 1 üniversitenin programında okutulmaktadır.

⁴⁵ Ticari Belgeler adıyla 1, Tıbbi Belgeler adıyla 1 üniversitenin programında okutulmaktadır.

⁴⁶ Pazarlama adıyla 1, Sağlık Hizmetlerinde Pazarlama adıyla 1, Pazarlama İlkeleri ve Sağlık Hizmeti Pazarlaması adıyla 1, Pazarlama Yönetimi adıyla 1, Hizmet Pazarlaması adıyla 1 üniversitenin programında okutulmaktadır.

⁴⁷ Üniversite Kültürü adıyla 4, Kariyer Planlama adıyla 4, Üniversite Hayatına Oryantasyon Programlanması adıyla 1, Üniversite Yaşamına Geçiş adıyla 2, Akademik ve Sosyal Oryantasyon adıyla 3, Üniversite Kültürü I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 1, Endüstriye Dayalı Öğretim adıyla 1, İstinyelilik Manifestosu I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 1, Danışmanlık ve Kariyer Planlama adıyla 1 üniversitenin programında okutulmaktadır.

⁴⁸ Muhasebe adıyla 2, Genel Muhasebe adıyla 3, Sağlık Kurumlarında Muhasebe adıyla 1, Medikal Muhasebe Uygulamaları I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 1, Muhasebeye Giriş adıyla 1, Medikal Muhasebe adıyla 1 üniversitenin programında okutulmaktadır.

⁴⁹ Stenografi I ve II adıyla 2 dönemde olmak üzere 1 üniversitenin programında okutulmaktadır.

derslerin 113 ile Yabancı Dil I, 106 ile Yaz Stajı, 104 ile Bilgi ve İletişim Teknolojileri, 104 ile Tıbbi Dokümantasyon I, 98 ile Türk Dili, Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi ve Sağlık Hizmetleri Yönetimi, 97 ile Yabancı Dil II, 89 ile Tıbbi Terminoloji, 84 ile Hastane Otomasyonu, 80 ile Hastalıklar Bilgisi, 73 ile Mesleki Yazışmalar ve Biyoistatistik derslerinin olduğu tespit edilmiştir.

Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik programında öğrenim gören öğrencilerin sağlık sektörüne adapte olmalarını kolaylaştırmak için uygulama ve staj derslerinin artırılması önerilmektedir.

Kaynakça

Akbolat, M., Kaplan A., Yılmaz A. ve Işık O.(2008) *Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programı Öğrencileri ve Uygulama Alanlarındaki Çalışanların Uygulamalara İlişkin Görüşleri*, Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 3(7), 55-75.

Artukoğlu,A., Kaplan, A., Yılmaz, A.(2000) *Tıbbi Dokümantasyon*, Ankara: Kum Matbaası.

Ataklı, A. (2016). *Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik*, Ankara: Güneş Tıp Kitapevleri.

Austin, J. (1997). *Information Systems for Health Services Administration*, Michigan: Health Administration Press Ann Arbor

Bemmel, J. ve Musen, H. (1997) *A Handbook of Medical Informatics*, Hauten/Diegem: Springer, pp.99-119.

Eren, N. (1996) *Çağlar Boyunca Toplum, Sağlık ve İnsan*, Ankara: Somgür Eğitim Hizmetleri Yayıncılık.

Esatoğlu, AE., Artukoğlu A. (2000) *Tıbbi Dokümantasyon Tarihi ve Tıbbi Dokümantasyon ile İlgili Meslekleşmenin Gelişimi*, Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi, 1, 13-19.

Esatoğlu, AE.. (2008) *Geçmişten Geleceğe Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Eğitimi, Geçmişten Geleceğe Sağlık Teknikerliği*- Gazi Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu 20.Yılı Anısına, 153-160.

<https://www.osym.gov.tr> /,Tablo-3_12082017_1.801.081.115.532.777, Erişim tarihi: 22.04.2021).

Kaplan, A. ve Köksal, B.(2018) *Sağlık Hizmetlerinde Tıbbi Sekreterliğin Meslekleşme Süreci Açısından İncelenmesi*, Baskent University Journal of Education, (1), 103-112.

Karahan Acar, Ş., (2009) *Hacettepe ve Erciyes Üniversiteleri Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programlarının Karşılaştırılmalı İncelenmesi*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri.

Medford, A. ve Sharon, S.(2003) *In Praise of Medical Secretaries-Pay and Conditions Should Reflect Crucial Role of Medical Secretaries in Clinical Teams*, Journal of BMJ, pp. 327-991.

Özbabalık, D. (2012) *Tıbbi Dokümantasyon*, T.C Anadolu Üniversitesi Yayını No:2495 Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 1466, 2-10.

Şenses, İ. (2019). *Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrencileri ile Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programı Öğrencilerinin Gelecekteki Benzer Mesleki Kayguları*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Tengilimoğlu, D. ve Çıtak, N. (2003) *Yönetici ve Tıp Sekreterliği*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Topbaş, E. (2008) *Fransa ve Türkiye’de Ön Lisans Düzeyinde Eğitim Veren Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programlarının Karşılaştırılması, Geçmişten Geleceğe Sağlık Teknikerliği*- Gazi Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu 20.Yılı Anısına, 171-185.